

BATI UYGARLIĞINDA ÇALIŞMA AHLAKI

Ertuğrul TAYLAN / E. Vali Yardımcısı

Niall Ferguson, Uygarlık adlı kitabında, 15. yüzyılda başlayıp 19. yüzyılda zirveye çıkan Batı uygarlığının altı temel unsurunu gelişme seyrini incelemiştir. Batı'nın, 20. yüzyıl sonlarından itibaren gelişen Çin ve Doğu uygarlığı karşısında geriye kalma ihtimaline de değinmiştir...

Bu yazıda, Batı uygarlığının çalışma ve çalışma ahlakından, kısaca bahsedilecektir.

Meşhur Alman profesörü Max Weber, "Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu" başlıklı makalesinde, şunları yazmıştır:

"Protestan mezhepler," diğer din ve mezheplerin aksine, "çalışkanlığı ve tutumluluğu, bir tür yeni dindarlığın ifadesi olarak görmekteydi... Hıristiyan çilecilik, ... uzun bir mesafeyi aşarak, hayatın pazarına girmişti..." Ona göre Protestanlığın, "zenginlik edinmeyi gelenekçi ahlakın kösteklerinden kurtarma etkisi vardır... Çalışmayı, doğrudan Tanrı'nın takdiri gibi görmüştür. Protestan ahlakı kapasite, hayatın ilahi takdirle belirlenmiş amacı olarak işine bağlı, ağır-

başlı, dürüst ve olağandışı yetenekli işçiler sağlardı..."

Protestanlığın kurucusu Luther, incil'i "kendi başına okumanın" önemini belirttiğinden, "Protestanlık okuryazarlığın yanı sıra, matbaacılığı da destekledi ve bu iki unsur, bilimsel çalışmanın yanı sıra ekonomik gelişmeyi ("insan sermayesi" birikimini) tartışmasız bir biçimde teşvik etti..."

Ayrıca, "Konfüsçülüğün istikrar ahlakının, emperyal Çin'in... rekabetçi kurumsal çerçeveyi geliştiremeyişinde önemli bir rol" oynadığına işaret edilmiştir.

"İmamların ve mollaların İslam dünyasında bir bilim devrimi olasılığının önünü kesmelerine de..."

"Dinsel inancın, özellikle cennet ve cehennem kavramlarının, bu dünyada iyi davranma yönünde teşvikler sağladığı durumlarda, verimli kredi şebekelerinin ekonomik gelişmeye ilişkili olduğu söylenebilir. Bu sadece çalışkanlığı ve karşılıklı güveni değil, hepsi de ekonomik gelişme bakımından yararlı özellikler olarak tutumluluğu, dürüstlüğü, yabancılarla güveni ve açıklığı getirir."¹

Ferguson' un kitabı, uygarlıkların temelleri ve gelişimi yanında, ekonomimizin durumunu, işdünyası insanların davranışlarını düşünmemize ve anlamamıza da yardımcı olacaktır.

1 Ferguson, N. (2022) Uygarlık - Batı ve Ötekiler, Çev.: Nurettin Elhüseyni, İstanbul: Yapı Kredi yayınları